Hermann Fichtenau, Beitr. z. Mediävistik 1 (1975)

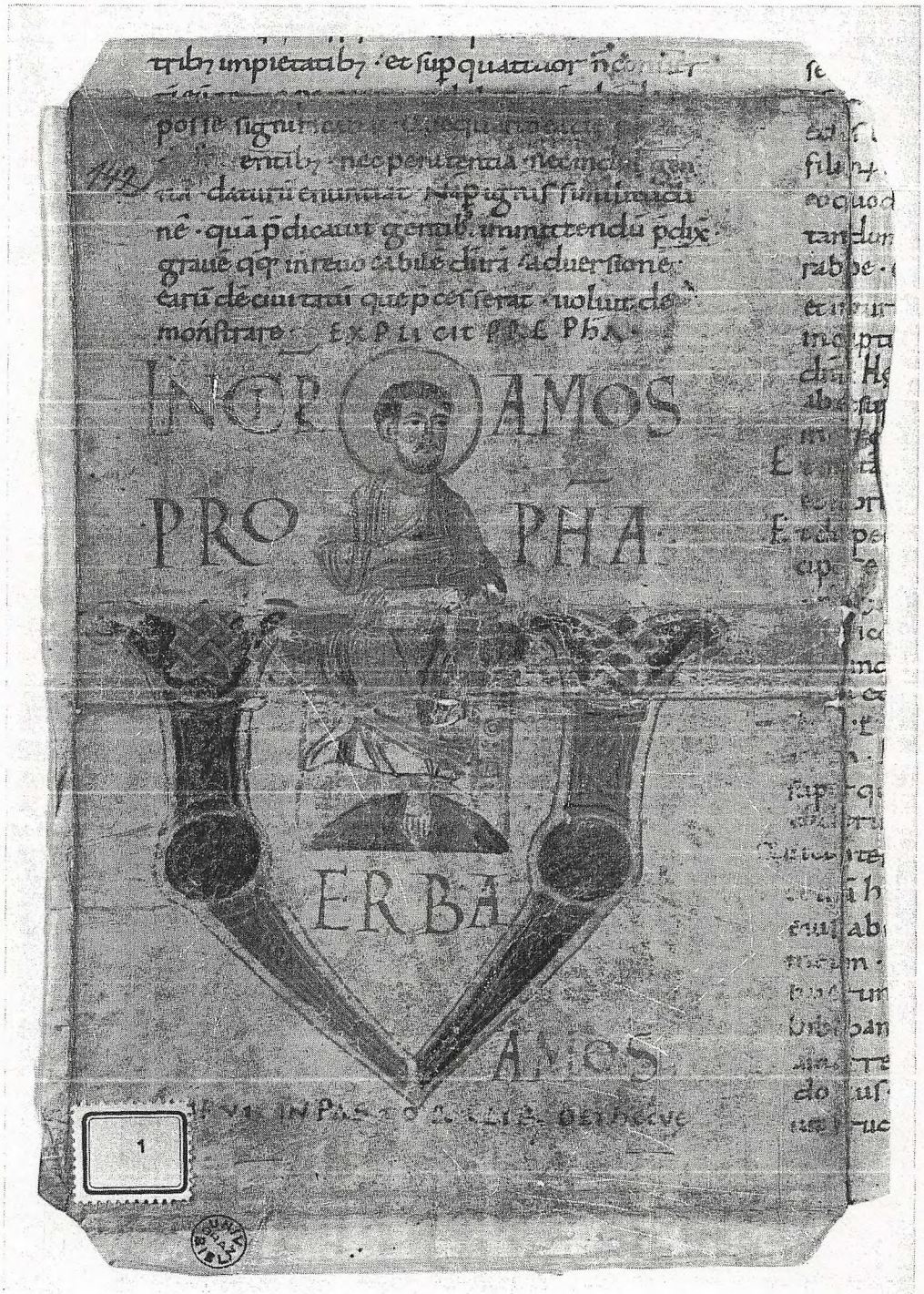
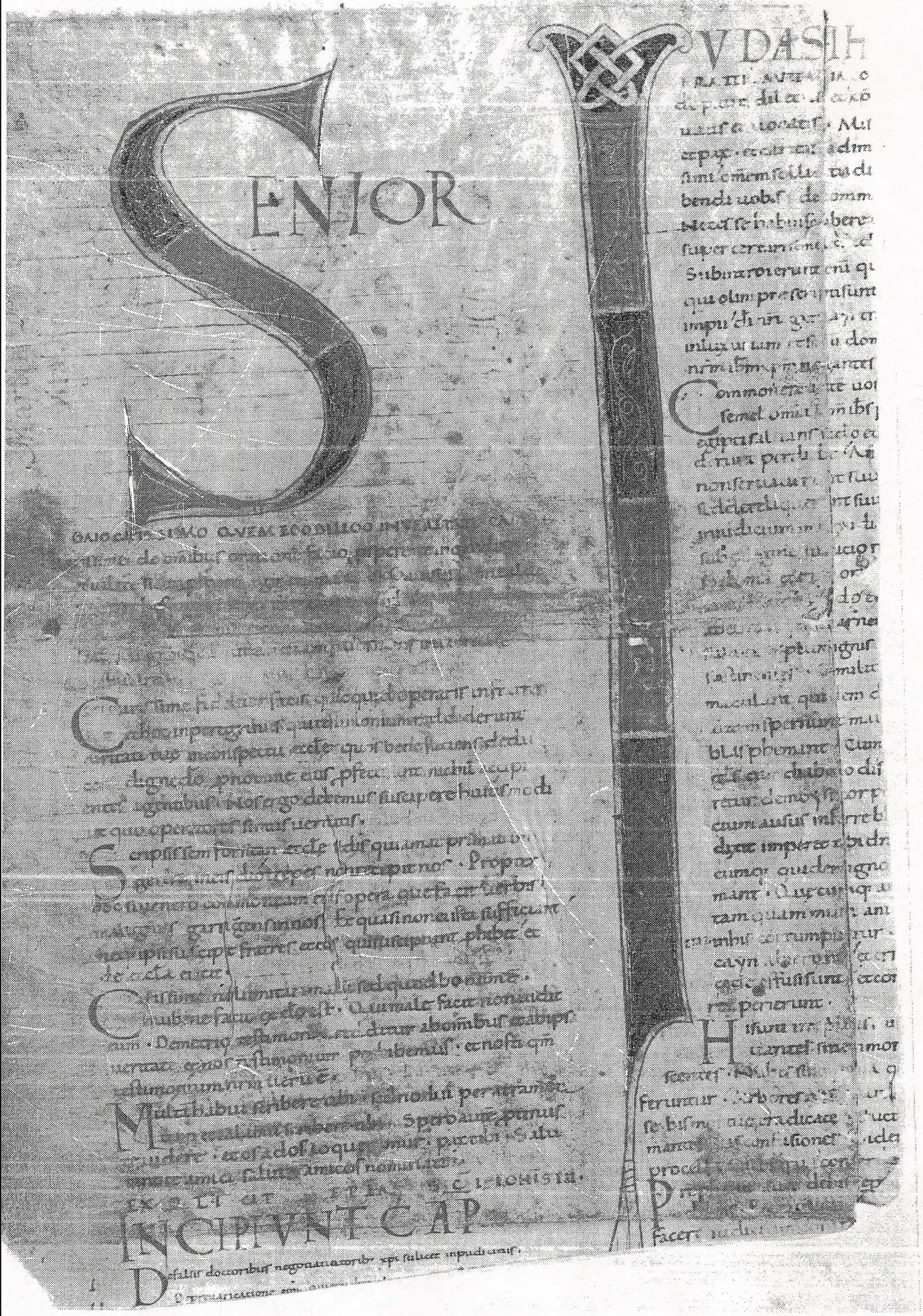

Abb. 3:
Grazer Fragmente (Universitätsbibliothek Graz Nr. 1703/1) fol. b recto.

H. Fichtenau, Beitr. z. Mediävistik 1 (1975)

Graz, UB, 1703/1, fol. 6 verso 36 × 26,6 cm

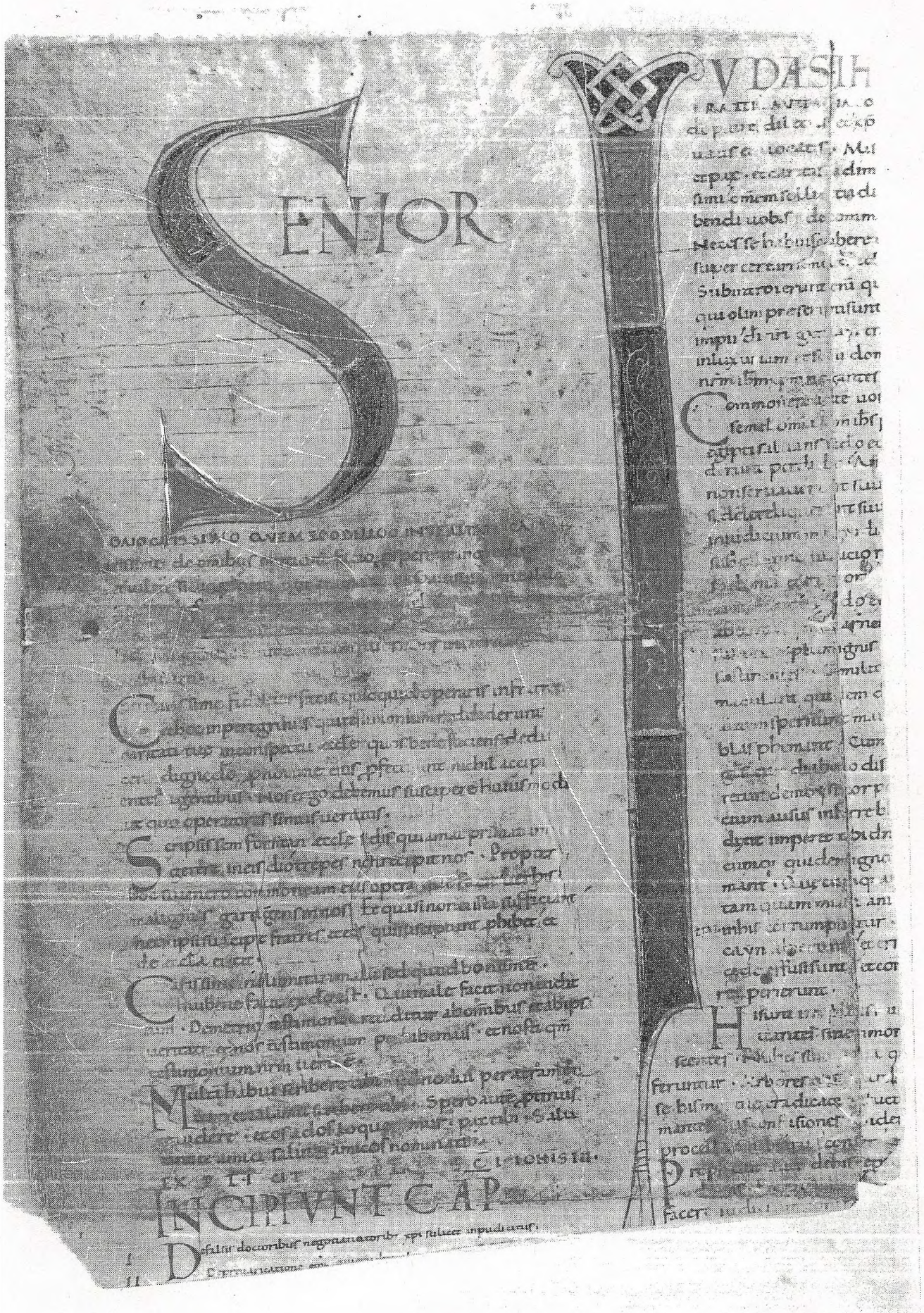

Abb. 4:

Grazer Fragmente, fol. c verso.

Graz UB, 1703/1

Graz UB.
1703/13

1703/13

…nfacta sunt
…nichil. Grande aut magnu
hoc. Nu capiue ubi nacef. incarne fub morte.
Quis ergo illic. Quis tu. Et quis ille pro
Propter quem. Quis ille. Nisi quod dicit
uerbu. Quod uerbu. Ne forte sonare transit
Uerbum dr̄ pro dom Uerbu per quod facta sc
omia. Quid ppter. Et uerbum caro factu
et habitauit in nobis. Quid ni filio ppio non
pepcit sed pro nobis omib; tradidit eum.
Quomodo non et cum illo omia nobis dona
uit. Ecce quid. quis. ppter que. filius dī caro
ppter peccatorem. ppter iniqtē. ppter desero
rem. ppter superbi. ppter puer sum. dīsui imita
torem. Facta ille quod tu. filius hominis ut
nos filios dī faceret. caro factus. Unde caro.
Ex maria uirgine. Unde maria uirgo. Ex ada
et exilio primo capitio. Et caro in pcipio. de
massa capitis tui. Ut quid hoc. Ad exemplu.
Suscepit aut. in quo moreretur pro. Suscep
aut. quod offeret pro te. quo exemplo do
ceret te. Quid doceret te. quia resurrec
turos et. Unde enim crederes. nisi exemplu
caput precederet. ad sequēdū corpa membra
Ergo nullo primo resurreximus. qui et xps.
…resurrexit … non resurrexisset … nemo
… et resurrexit … ebo cap
… efficiemur … xps
… resurrexit … xps
… uo
… ebas mortem …
… resurrexit. Se … nas in
… resurrexit. num quid ego … Sed re

Qui a xps … pter … et
et ic. Nisi … resurrexit … resurrectionem
reducit. Quo … habitasset … resurrectionem
nos resurrecturos habitasse. Resurrectionem … credi
tate insidebamus. et facta e nobis quasi prima
resurrectio per fide. Sed si solu … ubi … dum
apis. ad optatione expectamus. redemptionem
corporis nri. Utile quod illo loco dixit
Corpus mortuum e propter peccatum. spiritus
e propter iustitia. Si ut gi si fecerunt xpm
amorem habitare in nobis. qui si fecerunt
ihm xpm amorem. uiuificabit et mortalia cor
pora ura. pinhabitante spm eius in nobis. Ergo
resurrexim⁹ mente. fide. spe. et certitudine. Sed
restat ut resurgamus corpore. audistis unum nrm
audistis alterum. Unum nrm propter xpm precedente
nrm. sed adhuc spe. Quia restat una
Multiplicasti uiuificabis me. Iam in credentib;
iam in illis qui primo resurrexerunt in spe
multiplicasti uiuificabis me. A … uificab
tuget … dium. quia tempus …
propter ad domū dī. ut pro … ad
Fugiet aut omne filius … non
uplicē iustitia tua. Quia … nec filius
pepercit. sed qui … hereditatem …
… non discernit …
… iustitia tua …
… mo. Et prop … corpus …
… ecclesie byssi …
… ego … spiritu …
… resurrexim …
… Quid sign …
… ipsum ecclesiam …

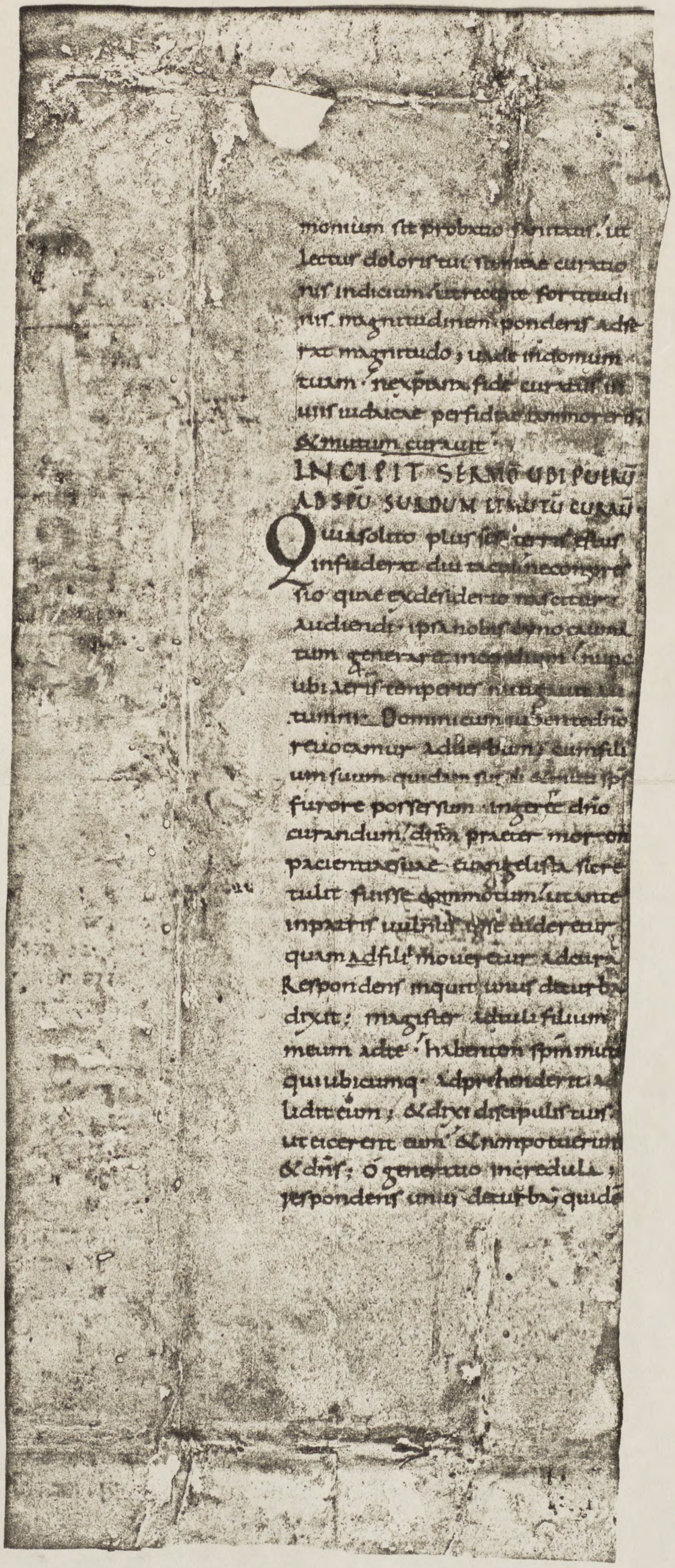
cf. Elba!

Graz UB.
1703/13

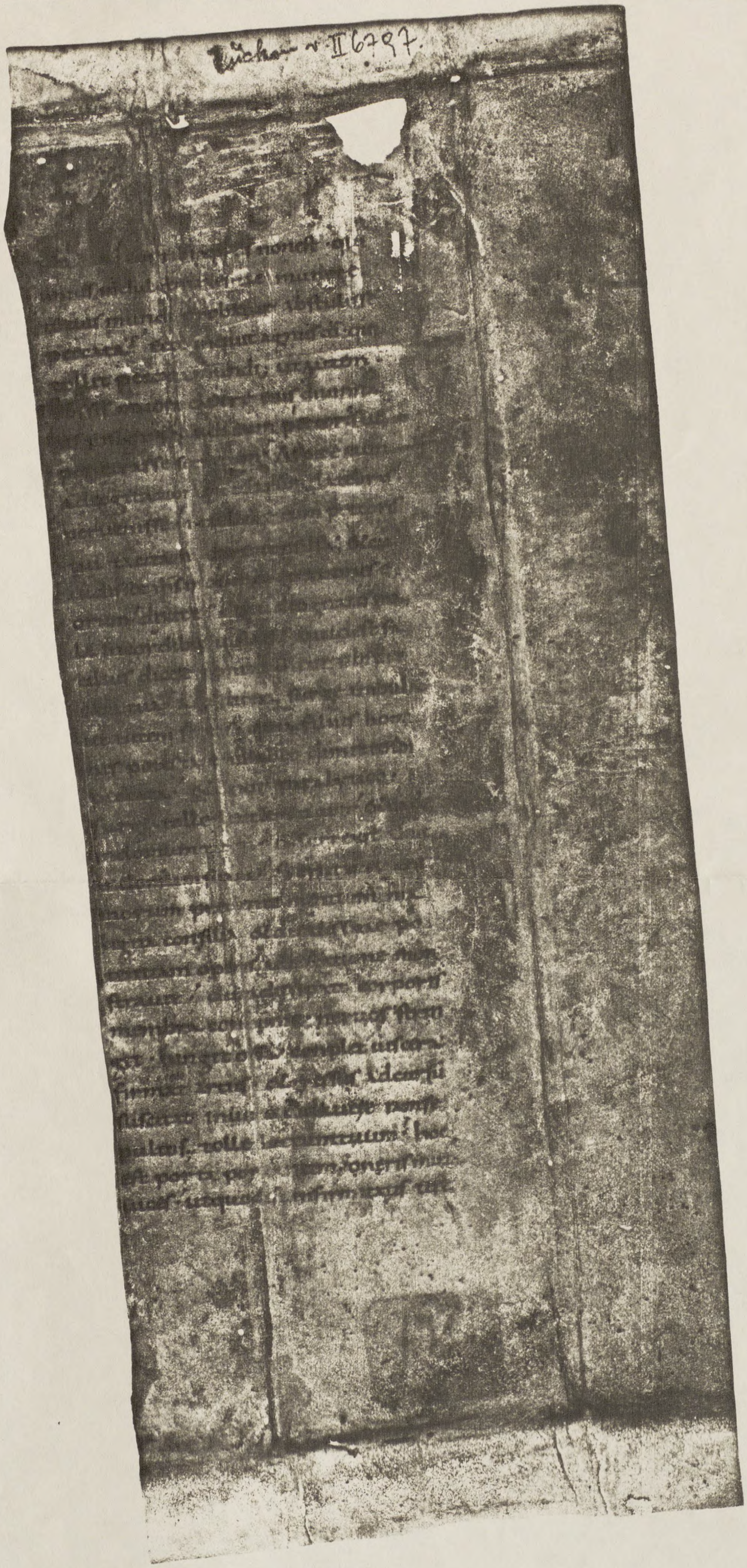
1703/13

[illegible] resurrexit Se[illegible]
[illegible] resurrexit num quid ego Sedre
[illegible] ineo quod preexcepit Ergo
[illegible] necesse te Et [illegible] sumpt
[illegible] Et ait, ascendit mittet Sp̃m ergo et tu
[illegible] dixit Ascendit ergo ille Spūs et nullo
[illegible] quia et ille descendebat humo Ergo et
illo resurgente reducti sumus de abyssis terre
Cum itaq; resurrexit xp̃s De abyssis terre tum
reduxisti me Cum uero credimus in xp̃m
de abyssis terre tum reduxisti me Et cum
tum audimus plenabapto Si ergo resurrexistis
cum xpo quesursum sunt querite ubi xp̃s
in dextera dei sedens Quesursum sunt sapite
non quesuper terra Precessit ergo ille iam re
surreximus et nos Sed adhuc spe Adhoc idem
apl̃m patitur dicente Et ipsi in nobis metipsis in
gemescimus adoptionem expectantes redemptionem
corporis nri Adhuc ingemescis Adhuc expecta
Quid ergo est quod ubi pstitit xp̃s Audi qd
sequitur Spe enim salui facti sumus Spes autem
quę videtur non est spes Quod enim videt qs
Quidest spes ait Dixit quod non videmus
speramus ppatienciam expectamus Reducti ge
simus tum ab abyssis spe Quare non

[illegible] Quid sign[illegible]
ipsum et c[illegible]
Eo quod [illegible]
xp̃m [illegible]
habet psalterium et cithara in inferno
spūs desup caritatem significat [illegible]
patrem spūs p̃ncipium [illegible] Et quando
dixerit reductionem mari ab abyssis terre
una sedm spm in spe altera sedm corpus
Audiat has duas Et enim ego confitebor
uasis psalmi uerba sunt H[illegible]
Quid de corpore Psallat ubi dis mor[illegible]
sese iuxta Iterum hoc audi Propter ipsum tum
ectum Exultabunt labia mea cum
psallat ubi Sed labia solent dici et interio
hominis et exteriora Incertum est quo modo
ponatur labia Sequitur ergo Et
mea qui redemisti Ergo de labris
salutari in spe reducta ab abyssis terre in fine
et caritate expectantes tamen adhuc redemp
tionem corporis nri Quid dicimus Labia
Et anima mea qua redemisti Sed nescio an
anima redempta putari [illegible]
unum [illegible] Adhuc aut inquis Quid
Adhaesit et lingua mea Ergo alia lingua

monium sit probatio sentiat. ut
lector doloris tui memoriae cupiat
nus indicium. sit receptae fortitudi
nis magnitudinem ponderis adhe
rat magnitudo; unde inclomium
tuum. nexpiam fide curandis in
imis uidicae perfidiae commorer di
&mutum curauit.
INCIPIT SERMO UBI PUERU
ADSPU SURDUM ET MUTU CURAU
Quia solito plus se terra pluu
infuderat diu aeclia neconsyr
sio quae excluderet ne audiendi ipsa nobis domo caum
tum generaret magnitudo nupc
ubi aer is temperie nimis tum
tumm. Dominicam in secretario
reuocamur adhuc burn; cum filiu
um suum quidam fur de demonio sp
furore possessum ingerit dño
curandum. dñm praeter mor on
pacientia sine euangelista fiere
tulit fuisse animo cum irante
inpatris uultum ipse uideretur
quam adfili mouebatur adcura
Respondens mqui unus dicit b
dixit; magister adduli filium
meum acte. habentem spm mut
qui ubicumq. adprehenderit a
lidit eum; & dixi discipulis eus
ut eicerent eum. & non potuerun
& dns; o generatio incredula;
respondens unus de turbis; quid
Graz UB. 1703 –
Fragm. aus II 6797

Petrus Chrysologus, Sermones
50 f., PL. 52, Sp.
342 A - 343 A
(cf. Bischoff, Lorsch²)

Graz, UB., Fragm. aus II 6797 (recto)

momium sit probatio ueritatis. ut
lectur doloris cui nomen curatio
nis indicium. Intercapce for tunidi
tas magnitudinem ponderis adfe
rat magnitudo; unde incomu=
tuum. nexpauca fide curatis di
uinis iudicijs perfidie dominorum di
scimus cura ut

INCIPIT SERMO UBI PUER
ADSEU SURDUM CURATU CURAU

Quidam olim pluresce terre deus
infuderat dum mens necorrige
tio quos exciderio mitescere
iudicijs ipsa nobilissimo animi
tum generare meruerunt. nisi
ubi ars ipsa temperat natura
tumm. Dominicum nazerenum
rogamus adhibeamus cum filio
um suum quidam qui de demonio ip
furore possessum ingemit dño
curandum. dum pracet mor
pacientia sue curationis fieret
tulit fuisse commodum. Curante
imperii uultibus esse videretur
quam adfilii moueretur adsup
Respondens magnitudinis deum
dixit: magister ut natis filium
meum adte. habeamus spm mu
qui ubicumq. adprehenderit
iudicium; & dixi discipuli eius
ut eicerent eum & non potuerunt
& dixi; o generatio incredula;
respondens unus de turbis; quid

Graz, UB., Fragm. ars II 6797 (Veins)

1v

1753/136

…ncf crefcit · tamundem pfingulof dief incrui defcenfu abaqui…
…ne adaufiru contra duf minuunur · & nox augeur · Sin…
…ero hoc ocum oculif depphendere gefiuf: pfacile fieri ft…
…pfiruilur radiopu ieiuf · qui fiunt orienre fole…
…adaiciru foliricum · uidebi inuerog; aequinoc…
…ipfor um puncuf. ſurgenuf ſoli radio pcu…
…hic aequinoctiorū indagine · inepia gerrubare…
…ſiuf dicia tardioribuf · quafo…
…determino paſchalis quidam inuenium · putef exp…
…aſchalē ſane uernū in pſens ſumuf nihil aliud…
…quā luna · xiiii · poſt aequinoctium uernale · q…
…pecpiu ē iudeif pfingulof annof agnū imolare ip…
…memoriā liberacionif egreſſionifq; ſuae exaegypto…
…nocte patrauf · & liquido q…
…luna · xiiii · eueniat · maxſimum celebrau paſcha · & ſi q…
…die · ideſt luna · xv · feſtiuitaē inchoau · …
…celebrare dief · Nof uero & xviii · hui…
…poſt aequinoctiū · & ca aduenienre · nihil omnino…
…paſcha indominicū differi · dicu · & ideo a…
…eccliā cremā dominicae reſurrecrionif quae…
…pauca cſt; Paſchalif & cū feſtiuitaſ · non in die fi…
…paſſim pēnſ euagarur ebdomadę dief · quę bea…
…ſingulariſ · & ſicuf beaeſ an gregoruſ · ſolicitu…
…ſtiuā; Beatuſ quoq; auguſtinuſ · in libr…
…libruf · ad memoriam tamū redi…
…hic uero nomina · pariter in memoriam reci…
…quę in nobiſ futura ſunt pfigura…
…ruſ · Celebremus ergo dominicę gaudia · non…
…nimica celebrari die fas eſt · quę cū inimica tem…

cxxvii

1R

Graz UB. 1703/136

cum tamen sol ut dictum est p̄fidē semp lineas descendat
quas ascenderat: donec quarto anno exquadrantibus mi
ger dies completus ascensui solis interponatur: sicq; ascen
sus ejus ascensui pari dierū numero cōputetur: id est cccl
qui simul iuncti faciunt bissextilis anni dies cccl xvi; Veru
his p̄cessum breuiter dicas: ad ostendendū solis annuum
cursum redeamus: unde digressi sumus: ad appbandos
æquinoctiorū dies: quos palam est inuenire: siquę de solsti
cijs dicta sunt rata constituerint; Si enim sol brumali solstitio
minimū diem & maximā agens nocte: deinceps cotidiano
p̄cessu noctem contrahit: ac die extendit: usq; ad æstiuum
solstitium quo nox breuissima & dies extat longissimus:
patet, p̄fecto mediorū decursu dierū spatio: tantū mino
rari noctē iuxtaq; esse diem: ut pari longitudine mer
antur: seruante adhuc die solitam: AVGVSTINI: & noctis
cursum EALVSTINI: donec ad eam pueniant, plurimū
longitudā: quā natura excedere potest: qđ fit rursus in
solstitio altero; Cum ergo solstitia alterū xii: kl ianuar:
alterum xii: kl iulii: esse constet: diesq; sint a bruno ad al
terū: cl xxxx ii: scire uolens qui sit horū medius: p̄tim
numerū pariq; diuide: proueniet habet unum unaq;
partē xci: Nonagesimo ergo primo die post solstitiū brumale:
noueris æquinoctium uernale: qui dies occurrit xii: kl
apr: Et hoc fit in ascensu solis; Quod si alterū deprehendere
uis æquinoctiū autumnale scilicet: facito idem inde
censu: Vide enī quot diebus descendat sol ab æstiuo
solsticio ad hibernū solstitium: id est cl xxxx iii: cæ horū medio
id est c cl: autumnale æquinoctiū esse scito: Is est aūt dies
qui dicitur xii: kl octobr; Certissimū est enī quia quantū
in ascensu solis ab austro ad septemtrionē nox minoratur

136

Lambach. I. 10549

Graz UB. Figur 1703/136

2v

Graz UB. 1703/136

minica terminus·id est xiii· cucurrit· inalia dominica qua
ctum pagitur occurre& xxi·;
ergo scire uis quo kl'rum die quilibe& terminus occurrat·
lectione illa memoriter tenere debes· que deinde uersifica
ptim composita decantatur ita incipiens; None aprilis
notant quinos; hacc cu lectio pfingulos decennouenalis
cycli annos edocue· quo kl'ru die terminus sit occursurus·
id est luna ·xiiii· post equinoctiu, feria quoq; id quo sept
mana cucurrit die inuenies iuncta regularibus pfingulis
attributis terminus sicut huic·vi· &concurrentibus ipsius
xxxii quo modo quo kl' mensiu inuenire docuimus· Quod
qa lectio memoriae excidere· docemus qualiter eia
supernumerariu suffragio recuperari possit; Paschalium igit
minu cuiusq; anni reparatus· sume precedentis uel ter
minu inprimo articulo pollicis leue manus· & deinceps p
ordine singulos kl'ru dies pfingulos articulos sumendoq;
omniu digitos cursu manus copuans· qui cu kl'ru dies
rursus incode articulo expensis ceteris cucurrerit; hic ultimu
esse noueris; Hoc tantu memor esto inomnib; terminis
inquirendis· ut cu ad kl' coputando pucnerit· deinceps
p aprl semp calculando incedas· id post kl' semp· xiiii·
nonis· & post id· ab xviii· kl das· sumas usq; ad terminum·
Et si terminus ipse in kl· uel aliquo nonaru· uel iduum
die occurrerit· inaprl esse neueris; Siautem kl' aut inci
derit· xii· kl aut inante id xi· t x· kl· aut deinceps cucur
rerit· tum retro hoc est inmar esse scias· & kl ipsas aprl
pnumerabis; Sin retro hoc est ·xiii· aut ·xiiii· t xv· kl'
uel deinceps acciderit· quia hi dies inmar ante aequi
noctiu sunt· inaprl terminu coputabis· ipsasq; kalendas
maio, pnumerabis; Quod tribus tantu annis accidit, incyclo

1703/136 2 18

æprima · æoctaua · Prima felicæ · quod inhac prima di ertauum
factam legimus · id lucem · Octaua aimè · quia eſt poſt · vii · eo qđ
eadē di reſurrectio æprimū incapite nro eadē die pceſſit · æ

Disputatores

Graz UB 1703, R 136

fecit celebrari. Sanctus Domini uir Rodbertus cupiens augmentare loca a prefato duce aliquem fiscum suum uocabulo dictum ad Pitingon [a] inter aurum et argentum cum millenis comparauit solidis. Et sic deinceps Deo auxiliante ex datione regum siue ducum seu ex traditione fidelium uirorum loci res adcrescere coeperunt. Tunc sanctus Domini sacerdos Rodbertus cupiens aliquos adipisci socios ad doctrinam euangelice ueritatis propriam repetiuit patriam. Imitatus summi opificis exemplum, iterum cum duodecim ueniens discipulis secumque uirginem Christi nomine Erindrudam adducens, quam in superiori castro Iuuauensium statuens ibidemque colligens congregationem sanctarum monialium et earum conuersationem rationabiliter, sicut canonicus deposcit ordo, per omnia disponens, quo et in loco multa beneficia saluator mundi ad laudem nominis [b] sui praestare solet fidelibus suis. Interea contigit adproximante die ultimo, ut sancta illa anima manibus sanctorum archangelorum ad Dei omnipotentis presentiam gestaretur. Quibusdam electis uiris uisi sunt iuuenes pueri in formoso habitu decorati quasi ad missarum solemnia preparati et chori psallencium fuerant auditi et ita tunc illa sancta anima carne resoluta est in die resurrectionis Domini nostri Jesu Christi. Postea uero sacratissimum corpus illius cum letaniis et laudibus dignis a sacro collegio honorifice traditum fuit sepulturae prout decentissimum erat. Ubi multis coepit pollere miraculis et signis florere coruscis ita ut multi aegri uenientes sanabantur, caeci recipiebant lumen, muti eloquentiam, surdi auditum, claudi recipiebant gressum Domino nostro Jesu Christo cooperante ad laudem nominis et ad confessoris sui dignitatem, cui sit honor et potestas, laus et gratiarum actio per infinita secula seculorum amen.

[a] In cod.: Pitingon.
[b] In cod.: nomini.

cf. Brechtel 2, S. 157 + Taf. VIIIa (selbe Hand?)

Arch. f. österr. Gesch. 63 (1882)

Salzbg

Graz UB. Perg.hs. 790 (alte Signatur 41/10)

o. IX m.

mum erat inrader bona suscepit
cuntate. Quem uir dñi mox coepit
de christiana conuersatione ammo
nere & de fide catholica inbuere.
ipsumq; uero & multos alios illius gen
tis nobiles uiros. aduenam xpi fide
conuestit & in sacra corroborauit re
ligione; Praefatus itaq; dux scō uiro .v.
concessit licentiam. locum aptum
eligendi sibi & suis requiebus. ubicū
que ei placeret & milla pumcia eccle
sias dñi restaurare. & cetera ad opus eccle
siasticum habitacula' p ficere con
gruenta. Tunc supradictus uir dñi
acceptalicentia. paluem danubii
nauigando iter arripuit. sicq; tan
dem peruenit ad lauriacensem
cuitatē predicando uerbum doctri
ne uite. multosq; infirmos uarijs
languoribus oppressos orando pristinē

ipse impia sua antichristos uocat. & apls paulus frequenter
pcutit. coactus ē abomnib. pene tunc asiae epis. & multorū
legationibus. de dignitate saluatoris altius scribere. & adipsū
ut ita dicā di uerbū. non tā audaci. quā felici temeritate
prumpere. ut ecclesiastica narrat hystoria. Cū a frambus
cogretur ut scriberet. ita facturum respondisse. si indicto re
unio. incomune omīs dm deprecarentur. Quo expleto. reuela
tione saturatus. in illud pemium caelo uenies enucauit.
In principio erat uerbū. & uerbum erat ap̄ dm. & dr erat ibū
Hoc erat in principio apud dm. Hæc q̄ quatuor euangelia
multo ante pdicta. ezechielis quoq; uolumē pbat. in quo
prima uisio ita contexit. In medio sic similitudo quatuor
animaliū. & unius ex: facies hominis. & facies leonis. & facies
uituli. & facies aquile. Prima faciem hominis matheū significat
qui quasi de homine exorsus est scribere. Liber generationis
ihu xp̄i filii dauid. filii abrahā. Secunda marcum. In quo vox
leonis in deserto rugentis audit. Vox clamantis in deserto.
parate uiā dm. rectas facite semitas eius. Tertia uituli. quae
euangelistā lucā azachariā sacerdote sumpsisse initium
p̄figurat. Quarta iohannē euangelistā adsumptis pennis
aquile. & ad altiora festinantis. de uerbo di disputat. Cetera
quę sequuntur. in eundē sensum p̄tendunt. Crura eoꝝ recta.
& pennas pedes. & quocumq; spūs ibat. ibant. & non reuertebant.
Et dorsa eoꝝ plena oculis. & semitille ac lampades in medio
discurrentes. & rota in rota. & in singulis quatuor facies.
Unde & apocalipsis iohannis post expositionē. xx iiii.
seniorū. qui tenentes cytharas & fialas adorant agnū di.
introducit fulgura & tonitrua. & sepē spūs discurrentes.
& mare in conspectu. & quatuor animalia plena oculis dies.
Animal primū. simile leoni. & secundū simile uitulo. &

VBGrat Ms 805, 16R

pharisa & saḍducei temptantes/ & rogauerunt
eū. ut signū de celo ostenderet eis.

A t ille respondens/ ait illis. Facto ꝛ uespere. dici
tis serenū erit. rubicundū ē enim cēlum/ Et
mane. hodie tempestas. nubilū enim triste cēlum.
faciē ergo cēli diiudicare nostis/ signa autem
temporū ñ potestis.

G eneratio mala & adultera signū querit/ & signū
non dabit ei. nisi signū ionae ꝑphē. Et relictis illis
abiit. Et cū uenissent discipuli ei trans fretum/
oblti sunt panes accipere.

Q ui dix illis. Intuemini & cauete a fermento
pharisęorum & saḍduceorum.

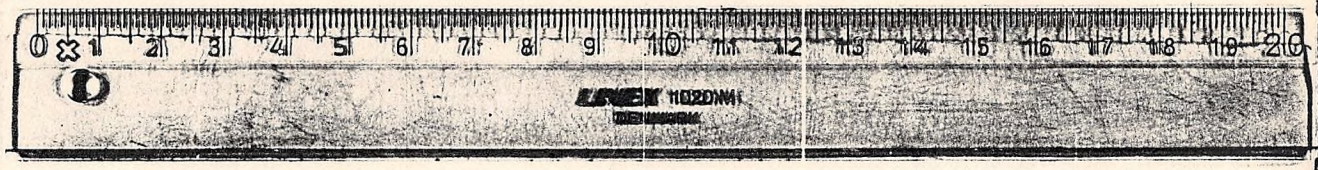
A t illi cogitabant intra se dicentes/ quia panes
ñ accepimus. Sciens aūt ihs/ dix. eis. Q d cogita
tis intra uos modicę fidei. q̄a panes ñ habetis/
Nondū intellegitis neq; recordamini quinq; panū
& quinq; milia hominū. & quot cophinos
sumpsistis; Heq; vii. panū & quatuor milia hominū. & quot
sportas sumpsistis/ Quare ñ intellegitis. Quia
ñ de pane dixi uob. cauete a fermento pha

VBGraz Ms 805 ; 54R

Die Hs. wurde 1957 [illegible] [illegible] der Univ. [illegible].

Universitätsbibliothek Graz. Codex 805 (40/8 4°)

Quatuor evangelia cum prologis et argumentis.
218 f. Quarto. Saec. 11.

This microfilm copy of the following manuscript is supplied on the condition that it may be used for study purposes only. It may not be reproduced or published in any form without the prior permission of Universitätsbibliothek Graz

H 805

INITIVM SCI EVANGELII
IHV XPI FILII DI. SICVT
SCRIPTVM EST IN LIBRO ESAIE PPHETA.

R Ecce mitto anglm meum ante faciem tuam.
L. I. qui preparabit uiam tuam.
Vox clamantis indeserto. parate uiam dni.
rectas facite semitas eius.

R Fuit Iohannes in deserto baptizans & pdicans
L. VIII baptismum penitentie in remissione peccatoꝝ.
Et egrediebatur ad illum omnis iudee regio.
& hierosolimite uniuersi. & baptizabantur abillo
in iordane flumine confitentes peccata sua.

R Et erat Iohannes uestitus
L. X pilis camdi. & zona pellina circa lumbos eius.
& locustas & mel siluestre edebat, & pdicabat
dicens. Uenit fortior me post me. cuius nsum
dignus pcumbens soluere corrigiã calciamentoꝝ
eius. Ego baptizaui uos aqua. ille uero bapti
zabit uos spũ scõ.

R Et factum est indiebus illis. uenit ihs a nazareth
L. XIII galilee. & baptizatus ẽ in iordane a Iohanne.
Et statim ascendens de aqua. uidit apertos
celos. & spũm tamquã columbam descendentẽ

VB Graz, Ms 805, 85[12]

Semp enim pauperes habetis uobcū · & cū uolueritis
potestis illis benefacere · me aut̄ nō semp habebitis.
Quod habuit hec fecit · p̄uenit unguere corpus
meū in sepulturā. Amen dico uob · ubicūq; p̄dic
atū fuerit euangelium istud in uniuerso mundo ·
& qd̄ fecit hec narrabit̄ in memoriā eius.
Et iudas scarioth̄es unus de duodecim · abiit ad
summos sacerdotes · ut p̄deret eū illis. Qui au
dientes gauisi sunt · & p̄miserunt ei pecuniam
se daturos. Et querebat̄ quomodo illū opor
tune traderet. Et primo die azimorū · quando
pascha immolabant · dicunt ei discipuli ·
Quo uis eamus · & paremus tibi ut manduces
pascha · Et mittit duos ex discipulis suis · & dic illis.
Ite in ciuitatē · & occurret uob homo lagenā aque
baiolans · sequimini eum · & quocūq; introierit
dicite domino domus · quia magister dicit · Ubi
est refectio mea · ubi pascha cū discipulis meis
manducē · Et ipse uob demonstrabit cenaculū
grande stratum · & illic parate nob. Et abierunt
discipuli eius · & uenerunt in ciuitatē · & inuenē
sicut dixerat illis · & parauerunt pascha.
Uespere aut̄ facto · uenit cū duodecim · & discum

UBGRAZ MS 805, 110R

VIT IN DIEBVS.
HERODIS REGIS IVDEE
SACERDOS QVIDAM NOMINE
Zacharias de uice abia. & uxor illi de filiabus
aaron. & nomen eius elisabeth. Erant autem
iusti ambo ante dm. incedentes in omnibus
mandatis & iustificationibus dni sine quere-
la. Et non erat illis filius. eo quod esset elisabeth
sterilis. & ambo processissent in diebus suis.
Factum e aut cu sacerdotio fungeretur, in or-
dine uicis sue ante dm. secm consuetudinem
sacerdotii sorte exiit. ut incensum poneret
Ingressus intemplu dni; & omis multitudo erat
populi orans foris hora incensi. Apparuit
aut illi angls dni. stans a dextris altaris in
censi. Et zacharias turbatus e uidens. et
timor irruit supeum. Dixit aut ad illu angls.
Ne timeas zacharia. quo exaudita e deprecatio
tua. Et uxor tua elisabeth pariet tibi filiu. &
uocabis nomen eius iohannem. Et erit
gaudium tibi & exultatio. & multi in natiui-
tate eius gaudebunt. Erit enim magnus

VBGRAZ Ms 805, 11 p2

IN PRINCIPIO ERAT VERBVM; ET VERBVM ERAT APVD DM; ET DS ERAT VERBV.

Hoc erat inprincipio apud dm. Omnia ꝑipsū facta sunt. & sine ipso factum est nihil.

Quod factum est. in ipso uita erat; & uita erat lux hominum. Et lux in tenebris lucet. & tenebre eam non comphenderunt.

Fuit homo missus a do. cui nomen erat iohs. Hic uenit in testimoniū. ut testimonium phiberet de lumine. ut omes crederent ꝑillū. Non erat ille lux. sed ut testimoniū phiberet de lumine.

Erat lux uera. quę illuminat omnē hominē uenientē in hunc mundum. In mundo erat. & mundus ꝑipsū factus est. & mundus eum non cognouit.

In propria uenit. & sui eum non receperunt. Quot quot aūt receperunt eū. dedit eis potestatē filios dei fieri. his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus. neq; ex uoluntate carnis. neq; ex uoluntate uiri. sed ex deo nati sunt.

UBGraz M 805, 176 K

Hac sunt in fossa bede venabu[lis]

sucudine adiuncta. Quib' reb' ad illu[m] p̄mu[m] mortu[m] animu[m] e amore adhuc
us admirabilis quida exardesc benuolentie magnitudo. Quasiqui
putam abinbecillitate pficisc ut sit pquē adsequat qd ēs. p̄ effic rē
humilē sane relinquunt & minime generosū in ra dica oriu am. inte
quā ex inopia arg indigentia nasci uolunt. Q dsiua esse ut quisq; ma
nimū esse inse arbitrarē. ita adamicitiā esse apussim qd longe secus
est. Vtenī quisq; plurimu sibi confidit & utq; sq maxima uirtute &
sapientia sic munit ē ut nullo egeat. suaq oīa inse ipso posita habeat
ita inamicitus expetendus colendusq; maxime excellat. Quid enī assimi
ni indigens mei. minime hercule. Atenī ego quid illius. Sed ego admi
ratione quada uirtutis ei. ille uicissim opinione fortasse nulla
qua de meis moribus haberbat me dilexit. Nasci benuolentiā esse ut
tuto. Q quāq utilitates multe & magne consecutur. si nō suam. habeat
spe causa diligendi. nisi de se ipsa benefici liberalisq; sum. nunq; iniqa
mi grām. nrō uni beneficū fructū. sed [illegible] mensi adlubitatem
sum. sic amicitia nisi mercedis adducti. sed q domesticā fruct' in ipso amo
re mē expetendā putam. Abhis quipecudū ritu aduoluptatē
oīa referunt. longe dissimā. nec mirū. nihil eū aliū. nihil mag
nificū. ac diuinū suspicere poss. qui suas oīm cogitationes abiecer
in rē tā humilē. tāq contēptā. Quā obrē hos quidē. abhoc sermo
ne remoueam. Ipsi aut intelligam. natura. quasi signu diligendi.
& benuolentie caritatē. facta significatione, petamus. Quā qui
appetunt. applicant se se & ppius admouent. ut & usu ea quē di
ligere corpe fruant & moribus animq; pares inamore & aequales. p
pensioresq, adbene merendū. quā ad rposcendū. Atq; hec int
eos boni. a fit conciliatio. Sine utilitatis. ex amicitia maxime

Graz UB. 1703/123

Graz UB. 1703/123

aus Ms III 382

Wolfsch. Libr. tom. 1. fo 38 X M. 92.

plena vigi[lan]tiae. Nihil mali accidisse scipioni puto. mihi ac
cidit si quid accidit. Suis autē incommodis grauiē angi. nam
cum sed sepsum amarit sē. Cū illo ū quis neget actū ee p̄cla
re. Nisi enim qđ ille minimi putabat. immortalitatē optat
uellet. Quod oū non adeptus sē qđ homini fas esset optare. Cicero
Cui summa spes ciuium quā dece iam puero habuerunt.
continuo adolescens incredibili uirtute superauit. Quicon
sulatum petiuit. numq; factus consul ē bis. p̄mū ante tem
pus. Iterum sibi suo tēpore. rā p̄. paene sero. Quid duab' urbib' auersis
imicissimis huic impio. nīm p̄senna uerū & iā futura bella deleuit. Quid
oīa demoriē facillimus. oepisse ante immaturē liberaliterē inseruire bo
nitati insuos. ustina inomīs. nota suos. [illegible] aut ciuitati carius fuit a
morrore funeris iudicatū ē. Quid g̃ hunc paucos annos accessio
nuare potuisse. Deiectus oū quā uis nisit grauis. ut meminit
tonē anno ante quā e mortuus. meū & cūscipione differre. tam
auferre ea uinculare. inquā nē erat scipio. Quā obrē una quid talis fuit
uel forma uel gla. ut nihil posse accedere. Morundi aut sensū celeritas
Quo de gñre moralis officiale dictū ē. quid homines suspicent
[illegible] iam luce clariores. Scipioni ex multis oīb' quos imita
ta celebrimos luxissimos q; uidem [illegible] clarissimū sisse. cūsenatu
omisso. domū a duos perū reduct' ē a patrib' conscriptis. p̄. socius & latinis p̄
dus. quā ex cessit una ut ex tā alto [illegible] aus gradu. ad superos iudeat
eos ponus quā ad inferos peruenisse. Ego. n. ī. ass. ennios. his qui nup hic disse
rent esse. cōtēi cū corporib' simul animos interire. atq; oīa morte oblite
lus. apud me antiquos auctores. ut nostros maiores qui mortuis
rei religiosa iura tribue[illegible]

123

Graz UB. 1703/123

causa· Inamicitia aut nihil ficti ē nihil simulatum· & quic
quid ē· id ē uerū & uoluntarium· Qua ppt anatura mi ui
det poti quī ab indigentia· ortaamicitia: ad plicatione
magis animi cum quodam sensu amandi· quā cogitatione
quantū illa res utilitatis esset habitura· Qd quid quale sit
ēia inbestiis quibustam animaduerti potē· Quę ex se natos
ita amant ad qdam tempus: & ab eis ita amantur· ut fa
cile earum sensus appareat· Quod in homine multo ē cui
dentius· primū ex ea caritate quę ē utr natos & parentes·
quę dirimi nisi detestabili scelere non potē· Deinde cum si
milis sensus exstet amoris· si aliquē nacti sim cui cum mo
ribus & natura congruamus· qd ueo quasi lum aliqd pbitatis
& uirtutis pspicere uideamur· Nihil ē enim uirtute amabilius· nihil
qd magis alliciat ad diligendum· Quippe cum ppt uirtutē & p
bitatē· & ēia eos quos numq uidimus· quod animo diligamus·
Quis ē qui· c· fabricii· M· curii non cū caritate aliqua benuo
la memoriā usurpet· quos numq uiderit· Quis aut est qui tar
quinii superbū qui· p· cassiū· spurii melii non oderit· Cum duob,
ducib, de imperio inter alia ē decertatū· pyrrho & hannibale·
Ab altero porro ppter pbitatē eius non nimis alienos animos
habemus· alterū ppter crudelitatē semp hacc cuncta oderit·
Quod si tanta uis pbitatis est ut ea uel ineis quos numq uidi
mus· uel quod maius est in hoste & ū diligam, quid mirū ē si
animi hominū moueantur· cum eorū quibus cum usu con
uincti ē possi· uirtutē & bonitatē pspicere uideantur· quanq
confirmat amor· & beneficio accepto & studio pspecto & con

cf. Ulm NB 247 HdF (f. 101ra, 183ra)!

trarent uel ex qui in hac terra fuer magnaq; grecia que nc quide
delecta ē cū florebat instituis & p̄cepta suis eruditer uel ei appolli
nis oraculo sapientissim ē iudicat. Qui nō hoc tū illud ut inplerisq;
sed idem semp animos hominū ee diuinos. hisq; cū ex corpore excef
sissent reditū in celū patere optimo cuiq; & iustissimo expeditissi
mū. Qd idem scipioni uidebat quiq; idē quasi p̄sagire ppaucis ante mortē
diebꝰ cū & philus & manlius adessent & alii plures uiq; & ia sceuola meū
uenisset triduū disseruisse de re p̄. Cui disputationi fuit extremū fere
de immortalitate animoꝝ: quē se inquisisse p̄sus ex affricano audis
se dicebat. Ita ita e. ut optimi cuiusq; anim in morte facillime euo
lare tāq; custodia uinclisq; corporis. cui ego censem cursū addeo facilioē
fuisse quā scipioni. Quocirca mihi hoc euis euentu uereor ne inuidē
magis quā amici sit. Sin aut haud illa uereor ut id interitus
sit animoꝝ & corpoꝝ. ne ullus sensus manear. ut nihil boni e in morte.
sic certe nihil mali. Sensu qui amisso fit idem quasi nat nec omino.
Que tam ee natū & nos gaudem. & hec cuncta dū erit ignabit. Quam
obre cuillo quid ut supra dixi actū optime. mecū incōmodius quē
fuerat equus. ut p̄us introieri sic p̄ius exire de uita. Sed tam recor
dationē nr̄ē amicitiē sic fruor: ut beate uixisse uidear: qua cum
scipione uixeri. quo cū in cuncta cura de re p̄. & de p̄uata fuit.
quo cū & dom & militia cōmunis. et id inquo e omis uis amicitie uolun
tatū studioꝝ sententiarū fuma cōsensio. Itaq; ita me sapientiē
quā in fanuus cōmemorauit fama delectat. falsa p̄sertim quā qdam
cinere nr̄ē memoriā spreto sempiternā fore. Idq; eo magis cordi. qd
ex omnib' sdis uix tria aut quattuor nominant paria amicoꝝ.
Quo ingnire sperare ui[illegible] tuā posteri

Graz UB. 1703/123